

ЛЕГАЛНИ АСПЕКТИ НА ХУМАНИТАРНИТЕ ИНТЕРВЕНЦИИ

Кратка содржина

Се поставува прашањето дали присилните хуманитарни интервенции треба да се оправдаат наспроти јасната спротивставеност на класичниот закон за меѓународни односи. Класичниот пристап ја става нагласката на суверенитетот дури и во случај кога државата станува применувач на злоупотреба на човековите права против сопствените граѓани или кога државата се распаѓа со граѓанска војна, криза или со граѓански нереди. Во овој труд авторот ја истражува безбедносната дебата околу примената на нелегална интервенција водена од императивот на одговорноста за заштита. Авторот расправа дека хуманитарната интервенција, и покрај нејаснотиите и контроверзиите на нејзината примена, полека довела до концептот на одговорност за заштита на ранливото население. Овој пристап е заснован на предноста на човековата безбедност во однос со националната безбедност и на значењето на заштита на цивилите како опстојливо несогласување помеѓу државниот суверенитет и интервенцијата. По завршувањето на Студената војна, меѓународната заедница изнашла средства и волја да се направи нешто околу распаднатите и пропаднати држави. Дотогаш, ако хуманитарните интервенции биле ретки и се сметале за нелегални, одеднаш Обединетите нации започнуваат со организирање и спонзорирање на голем број операции за чување на мирот. Се работи за премин од традиционалното чување на мирот кон поамбициозни операции на творење на мир. Па така, се поставува прашањето за рамнотежата помеѓу постоечката согласност за операции на чување на мирот, од една страна, и подготвеноста да се употреби сила против оние што ги кршат мировните договори и се противат на хуманитарните мисии, од друга страна. Постојат поделени гледишта на застапниците и противниците на интервенции и на хуманитарните мисии. Ставовите се поделени со политичката дилема на желбата нешто да се стори наспроти ризикот од неуспех на мисијата. Анализата на политиките зад хуманитарните интервенции мора да ги земе во вид и јавното мнение и политиките на Советот за безбедност на ОН. Понрај легитимитетот, сè уште останува значајниот проблем на имплементирање на хуманитарните операции, особено во услови на финансирање на ОН, наспроти генералниот став дека постои оптимизам во меѓународната заедница за хуманитарните активности на чување на мирот.

Клучни зборови: ХУМАНИТАРНА ИНТЕРВЕНЦИЈА, ДИХОТОМИЈА, ЗАШТИТА НА ЦИВИЛИ, ХУМАНИТАРНО ПРАВО, ОН

Вовед

Светот е сведок на радикални измени во областа на безбедноста по Студената војна и измените во биполарноста помеѓу двете спротивставени сили. Оттогаш, меѓународната заедница се соочува со можноста за разрешување на безбедносните прашања за кои претходно не постоела политичка волја, ниту, пак, легитимитет. Фактичката состојба бележи значителен број внатрешни конфликти каде што цивилното население е жртва. Ваквата геополитичка ситуација е следена од развојот на свеста да се направи нешто повеќе околу принципот на хуманост – свесност за човековите права и стандардите за човекови права кои станаа предмет на меѓународна грижа. Па така и прашањето што треба да направи меѓународната заедница ако овие права се прекршени?! Кои средства ѝ се достапни на меѓународната заедница во ублажувањето на ваквите сурови ситуации? Оттука, човековите права иницираат оправдани очекувања дека меѓународната заедница треба да дејствува во заштита на ранливото население кога тоа население станува жртва на злоупотреба на човековите права од страна на сопствената влада, или кога државата не може или не сака да си ги заштити цивилите. Повелбата на ОН ја забранува употребата на сила во меѓународните односи освен во ситуации каде што употребата на сила е овластена од Советот за безбедност на ОН при одредена закана за мирот, непочитување на мирот или акт на агресија. Согласно со Глава 7, можноста за хуманитарна интервенција е често користена од државите со цел да се оправда воената интервенција во отсуство на одобрение од Советот за безбедност на ОН.

Хуманитарните интервенции се активност која се случува по Студената војна – период во кој беа реткост. Студената војна ја диктирала меѓународната политика. Големите сили, обидувајќи се да натежнат едни врз други, беа прилично напрегнати во создавањето масовни сили. Ваквите сили беа вклучени во конфликтите во третиот свет со цел да се заштитат интересите на нивните членки-клиенти – или, пак, да се попречат интересите на нивните противници. Ваквиот тип интервенционизам само ги влоши постоечките конфликти. Како друга причина може да се спомене и тоа дека не постоел доволно јавен притисок за големите сили да преземат нешто со што би го запреле конфликтот во третиот свет. Светот бил принуден да ги набљудува ваквите конфликти и државите во кои конфликтите се воделе како составен дел на една поголема битка помеѓу Истокот и Западот. Притоа, во ваквите конфликти човековите права биле масовно жртвувани во корист на националната безбедност. Блоковската поделеност на светот ја оневозможувала меѓународната соработка да ги потисне конфликтите во третиот свет и/или одредени држави да бидат казнети затоа што го блокирале Советот за безбедност на ОН. Легалноста на присилната воена интервенција во хуманитарна криза била поврзана со одобрение од Советот за безбедност низ посебна резолуција. Принципот на донесување одлуки е таков што која било земја-членка од постојаните пет може да стави вето на резолуциите на Советот за безбедност на ОН. Ваквата поставеност и поделбата на постојаните пет земји-членки резултирала со вкупно 279 вета во текот на целата Студена војна (Фарел 2009, 314).

Со завршувањето на Студената војна, дојде до радикално зголемување на бројот и опсегот на воените интервенции кои се преземени од силите на ООН. Ваквата состојба е позната како нов интервенционизам. Паралелно со тоа бил и значително зголемен буџетот на ООН за мировни мисии. Во рамките на ваквите финансиски аранжмани била создадена можност и за хуманитарните интервенции. Ваквите можности биле последица, меѓу другото, и на поголемата соработка во Советот за безбедност на ООН, поврзано со ослободување на воената сила од Студената војна и нејзино насочување кон мировни активности. Поконкретно, иницијативите за хуманитарните интервенции се појавиле преку јавниот притисок на западните влади да се преземе нешто во однос на страдањето на цивилите во распаднатите и нестабилни држави.

Заштитата на човековите права станува заедничка одговорност на државата и на меѓународната заедница. Согласно со меѓународното право, државата е примарно задолжена за заштита на индивидуите на нејзината територија, а одговорноста на меѓународната заедница за превенција или казнување на прекршителите на човековите права доаѓа до израз единствено кога ќе затаи одговорноста на државата. Во самиот корен на загриженоста за легалноста на хуманитарните интервенции е прашањето како да се избалансираат на најконструктивен начин залатените односи помеѓу а) нормата за неинтервенирање и соодветно неупотребата на сила и б) меѓународната превенција на масовно и систематско кршење на човековите права.¹ Оттука и потребата да се расветлат извесни морални и политички аспекти поврзани со хуманитарните интервенции.

1. Општо гледиште за интервенциите: дихотомија

Во контекст на не/легалноста на интервенциите, кога се зборува за видовите интервенции, се наметнува прашањето за асиметричноста на воената над- (моќ) на Западот согласно со непредвидливите ситуации и цели. Во таа смисла, постои разлика помеѓу *наметнување на правила* каде што сите држави мора да се однесуваат според правилата на стабилно, цивилизирано и праведно меѓународно општество; и *поддршка на стабилноста* каде што е потребно да се спроведе ред во некој нестабилен дел од светот. Во вториот случај е неопходна соработка со локалните политички сили за да се смират нивните односи и да се создадат услови за конструктивна активност, па затоа операциите мора да се изведуваат во согласност со засегнатите страни. Така, операциите за традиционално одржување на мирот се можни обично по воспоставувањето примирје. Спротивно на овие, кај првиот тип операции (за наметнување правила) би можело да дојде и до кршење на извесни меѓународни норми сè со цел употреба на сила или закана за нејзина употреба за да се коригира извесна „неправда“. Наметнувањето правила може да се јави во две основни форми: прво, одвраќање од вооружен напад или враќање од секаков напредок кој е направен во операција на агресија; и второ, наметнување

¹ Види го членот 42 кој го авторизира Советот за безбедност на ООН да употреби сила за одржување или повторно воспоставување на меѓународниот мир и безбедност.

норми во корист на жртвите кога се работи за ситуација на загрозување на малцинства и човекови права од страна на репресивни режими.

Но, и покрај воочената разлика на двата начина на асиметрична примена на воената моќ изразена низ интервенциите, сепак, досегашните искуства покажуваат дека двете методи се тесно поврзани, иако не меѓусебно условени затоа што поврзаноста е еднонасочна. Односно, тешко е да се наметнуваат правила без поддршка на стабилноста или, поинаку кажано, не е толку лесно интервентот да се извлече од последиците на интервенцијата. Имено, мешањето однадвор, без обзир на тоа дали целта е наметнување правила за водење на конфликтот, намалување на страдањето или помагање на една од страните, секогаш ќе влијае врз рамнотежата на моќта. По завршувањето на интервенцијата, повторно доминантни играчи стануваат локалните фактори. Интервенцијата за наметнување правила станува само составен дел на еден поширок процес во кој улогата на силата се движи од присила до создавање политичка поддршка.

2. Оправдување за хуманитарна интервенција

2.1 Немешање во внатрешните работи

Принципот на немешање во внатрешните работи е долготраен и основен принцип на меѓународното обичајно право. Тој произлегува од правото на секоја држава за суверенитет, територијален интегритет и политичка независност, што е, всушност, основниот принцип на меѓународното право. Обичајниот принцип на немешање се однесува на меѓудржавните релации. Што се однесува до интервенцијата од страна на органите на ОН, делумно сличен принцип е поставен во член 2 (7) од Повелбата на ОН како основен принцип на Организацијата. Според овој член, „ништо содржано во презентираната Повелба не може да ги овласти Обединетите нации да се мешаат во работите кои се суштински за домашната надлежност на секоја држава, ниту ќе бара од членките да ги подложат таквите прашања на разрешување согласно со сегашната Повелба; но, овој принцип нема да ја попречи примената на мерките согласно со Глава VI“ (United Nations Charter, Art 2 (7)).

Според обичајниот принцип за неинтервенирање, интервенцијата значи насилно, диктаторско или друго коерзивно мешање со цел да се лиши државата во која се интервенира од контролата врз одредени работи (Jennings and Watts, 1992, 430). Сите други форми на мешање во внатрешните работи на друга држава не претставуваат интервенција во правна смисла. Заканата или употребата на сила е класична форма на интервенција – без оглед дали е директна воена акција или е индиректна форма на поддршка на суберзија или терористички активности во друга држава. Но, дури и економските санкции и политичките мерки можат да се сметаат за интервенција доколку имаат принуден ефект.

Сепак, многу од облиците на мешање во внатрешните работи на друга држава не претставуваат интервенција и се легални иако се однесуваат на работи од домашна надлежност. Критицизмот, дипломатските и економските санкции не можат да бидат интервенција бидејќи немаат директен принуден ефект иако се

применуваат за да остварат притисок врз целната држава. Државите можат да обезбедат итна хуманитарна помош за цивилното население без согласност на неговата влада. Според Меѓународниот суд на правдата, ваквата помош не е спротивна на забраната за интервенција, доколку е во контекст на целите на Меѓународниот црвен крст и е доставена без дискриминација до сите на кои им е потребна. Доколку хуманитарната итна помош е обезбедена од невладина организација, таа не се смета, исто така, за интервенција, бидејќи единствено актите што им се припишуваат на државите или владините организации можат да се сметаат за кршење на обичајниот принцип за неинтервенција.

2.2. Одредување домашна надлежност на државите

Утврдувањето домашна надлежност на државите е од особена важност за ОН. Вообичаено, повеќето невоени санкции преземени од државите не се сметаат за интервенција. Што се однесува за телата на ОН, доколку проблемот е суштински во рамките на домашната надлежност на одредена држава, тогаш ОН немаат право да се мешаат освен во исклучок доколку конкретната ситуација претставува закана за мирот согласно со Глава 7 од Повелбата на ООН. Областите кои традиционално се сметаат за домашна надлежност ги опфаќаат уставниот поредок, политичкиот, економскиот, општествениот и културниот систем. Меѓународниот суд на правдата го брани ваквото гледиште во параграфот 205 според кој забраната интервенција е онаа која засега во прашања за кои на секоја држава ѝ е дозволено според принципот на суверенитет да одлучува слободно за изборот на политичкиот, економскиот, општествениот и културниот систем, како и за креирањето на надворешната политика (ICJ Reports 1986, para. 205).

Но, ниту поимот на домашна надлежност не е потполно јасен бидејќи зависи од развојот на меѓународното право. Државите-членки можат да бидат подложни на меѓународни обврски по кој било предмет, па така не постои област која би била ексклузивно право на внатрешната надлежност на државата. Дури и областите кои традиционално се сметани за домашна надлежност на државата можат да станат предмет на легитимна загриженост на меѓународната заедница преку развојот на меѓународното право кој се одвива уште од 1945 кога се работи за човековите права. Традиционален услов за поставување на одредена област надвор од ексклузивната домашна надлежност на државата е постоењето меѓународна обврска. Оттука, област која не е предмет на меѓународното право останува да биде во домашната надлежност на државата, додека област која е регулирана со правилата на меѓународните договори кон кои државата партиципира престанува да биде под ексклузивна надлежност на таа држава. Но, дури и ако државата не е учесник во одредениот договор, предметот и покрај тоа не припаѓа на нејзината домашна надлежност доколку тој договор кодифицира или се развил во норма на обичајно меѓународно право.

3. Разјаснување на политички и легални аспекти на хуманитарните интервенции

Прашањето за легалноста на хуманитарната интервенција остана да биде нерешено прашање во доменот на надворешната политика, особено по интервенцијата на НАТО во Сојузна Република Југославија во 1999 година, затоа што го нагласува расчекорот помеѓу принципот на државниот суверенитет (кој е основниот столб на системот на ОН и меѓународното право) и променливите меѓународни норми поврзани со човековите права. Исто така, тоа е прашање кое разгорува нормативни и емпириски дебати околу легалноста, етиката за употреба на воена сила како одговор на прекршување на човековите права, околу условите за спроведување на интервенцијата, околу идентитетот на субјектот на нејзиното спроведување и ефектите од неа.

Хуманитарната интервенција е насочена кон две цели: обезбедување итна помош и заштита на основните човекови права. Кога вообичаено се употребува терминот хуманитарна интервенција, тој се поврзува со присилна воена интервенција во услови на хуманитарна криза. Но, хуманитарната интервенција нема секогаш воена форма затоа што честопати вклучува итна помош во вид на пари, лекови, храна и експертиза, како и промоција на човекови права преку дипломатија и санкции. Воениот тип хуманитарна интервенција е потребен само во држави кои се заробени во постоечки конфликт кој ги загрозува операциите за хуманитарна помош или во држави во кои постои масовно злоупотребување на човековите права. Во таа смисла, интервентните сили со нивните активности се тие кои треба да создадат чувство на безбедност во загрозената држава и спречување на конфликтот.

Хуманитарната интервенција е дефинирана како состојба на употреба на воена сила против една држава каде што официјално декларираната цел на воената акција е завршување на прекршување на човековите права што е причинето од страна на државата против која интервенцијата е насочена. (Marjanovic, 2011). Но, ваквата дефиниција можеби е претесна затоа што ги исклучува невоените форми на интервенција како што се хуманитарната помош и меѓународните санкции. Во поширокото сфаќање, хуманитарната интервенција би требало да опфати ненасилни методи, односно интервенција без употреба на воена сила за да се олесни масовно страдање на популација во рамките на границите на суверена држава (Scheffer, 1992). Воопштено, таа е сфатена како коерзивна акција од страна на држави кои применуваат употреба на вооружена сила во друга држава без согласност од владата на земјата во која се интервенира, со или без одобрение на Советот за безбедност на Обединетите нации, со цел да се запре бруталното и масовно кршење на човековите права или на меѓународниот хуманитарен закон. „Таа е интервенција во внатрешните работи на одредена држава со цел заштита на безбедноста и благосостојба на нејзините граѓани. Хуманитарната интервенција не претставува агресија против друга држава, или, пак, со хуманитарната интервенција не се анектира некој нејзин дел. Оваа интервенција е дозволена со член 2 став 4 од Повелбата на Обединетите нации, и тоа во случај ако способноста за принуда на Советот за безбедност е обезвреднета со вето од страна на некоја од големите сили“

(Mitrevska 2010, 160). Од легална гледна перспектива, Повелбата на ОН во 1945 исцртува јасна линија во врска со долгата дискусија за употреба на сила и следствено за прашањето на хуманитарната интервенција. Основното правило на меѓународното право за забраната за закана или употреба на сила во меѓународните односи е поставено во член 2 (4) од Повелбата на ОН: „Сите членки во нивните меѓународни односи ќе се воздржуваат од закана за употреба или употреба на сила против територијалниот интегритет или политичката независност на која било држава, или на кој било друг начин во несогласност со целите на Обединетите нации“.

„Современото меѓународно право е тековно неспособно да даде одговор на прашањето за тоа дали неодобрената воена интервенција за хуманитарна помош е незаконска“ (Harhoff, 2001). Тоа е поради што препознавањето на потребата од заштита на основните човекови права како проблем на меѓународна грижа како од меѓународното хуманитарно право, така и од правото на човекови права е доволно да обезбеди морална исправност, па дури и морална обврска да се интервенира во состојба на внатрешен конфликт, иако може да биде илегално без одобрение на Советот за безбедност на ОН. За премислувањето околу легалноста и моралните аспекти на хуманитарната интервенција придонесуваат негативните ефекти што произлегуваат од фактот дека за страната интервент, воената интервенција станува еден вид престиж, каде што страната интервент мора да биде способна со кредибилитет да прогласи воен триумф. Бидејќи е речиси невозможно да се отповика воена акција, откако еднаш се одиграла интервенцијата повеќе нема никаков поттик за нападнатата страна да го коригира своето однесување кое, наводно, е причина за интервенцијата. Откако надворешната страна еднаш ќе ја почне воената акција или неповратно ќе се посвети на неа, станува значајно за неа да обезбеди јавна поддршка и да ја прикаже неопходноста од интервенцијата. Па така, не постои вистински поттик да се дејствува во правец на олеснување на кршењето на човековите права, туку, напротив, интересот е да се создаваат. Интервентната страна не би се двоумела ако е потребно и самата да изврши одредени криминални дела доколку оцени дека со тоа ќе направи целите на нејзината интервенција да бидат поприватливи. Во таа насока, со цел да ги минимизира последиците што произлегуваат од злоупотребата на човековите права која таа ќе ја направи, страната интервент ќе се обиде да постигне соработка со медиумите со намера да се контролира протокот на информации и да се оцрнат луѓето припадници на групата против која се врши интервенцијата, со што ќе се намали способноста на јавноста за сожалување и симпатии кон луѓето кои ќе бидат жртви на силите на интервенцијата.

Оттука и во контекст на дихотомијата низ призма на интервенцијата која беше изнесена во претходната глава, забележано било дебатирање за две перспективи: интервенциски оптимизам наспроти интервенциски песимизам. Интервенцискиот песимизам е верување дека може да се направи малку кога се работи за спречување на хуманитарни катастрофи доколку не постои согласност и соработка помеѓу најголемите засегнати страни; односно ништо нема да може да се постигне ако силите кои го носат мирот ја отфрлаат можноста да се договорат заеднички. Спротивно, интервенцискиот оптимизам е верување дека меѓународната

заедница може насила да ги обнови паднатите држави и да ги реформира оние што биле опустошени со војна; при што, тука оперативниот успех зависи од можноста да се постигне согласност помеѓу вмешаните страни. Така, на пример, интервенцискиот оптимизам ги навел ОН да почнат невнимателно амбициозна операција насочена кон разоружување на Сомалија и реконструкција на сомалиската Влада, додека интервенцискиот песимизам ги натерал ОН да не преземат ништо за да го спречат геноцидот во Руанда (Фарел 2009, 319). Неуспехот на меѓународната заедница во Руанда беше делумно заслуга на недостатокот на политичка волја во Советот на безбедност на ОН, особено помеѓу петте постојани членки, при што поразителните последици ги претрпе населението на таа држава. Ова беше токму поради постоењето различни видувања за оправдувањето за интервенцијата тогаш, додека во исто време концептот на пропорционалност на реакцијата, исто така, бил лошо дефиниран.

Заклучок

Несомнено дека воената акција отсекогаш се сметала како крајна мерка на крајна нужда. Но, воената акција станува неизбежна во ситуација кога државите ја занемаруваат нивната примарна одговорност (поради неподготвеност или неспособност) ефикасно да ги заштитат своите граѓани или, пак, кога државата станува извршител на одредени кривични дела. Дебатата за хуманитарна интервенција е прилично стара иако нејзината реафирмација се случи во втората половина на 1990-тите години, како резултат на зголемувањето на бројот на внатрешни конфликти во различни делови на светот, со што се создаде голема хуманитарна трагедија за цивили, додека во исто време меѓународната заедница, првенствено Обединетите нации, не успеа во многу прилики сериозно да им пристапи на човечки катастрофи. Денес, концептот на *одговорност да се заштити*, добива поголемо признавање и прифаќање кога се работи за безбедноста на поединецот против безбедноста на државата. Така, благосостојбата на луѓето се смета за приоритетна област за анализа на концептот на одговорност да се заштити, предизвикувајќи го традиционалниот реалистичен концепт на безбедност. Истовремено, новиот концепт го намалува ризикот од злоупотреба бидејќи јасно нагласува дефинирани процедури и прагови за интервенција од страна на глобалната заедница. Тоа е суштински чекор во надминување на многу неуспеси на меѓународната заедница во областа на насилство во светот во 1990-тите години, во придружба на рутинизираната превенција на конфликти и недостаток на политичка волја и соодветни решенија за новите предизвици со кои се соочува светот. Речиси две децении на политичката сцена интервентниот оптимизам е возобновен и е докажано дека принудата може да успее таму каде што не успеал договор. Ваквиот развој доведува до зголемување на бројот на хуманитарни интервенции. Хуманитарната интервенција ги испреплетува напорите за превенција, интервенција и постконфликтна реконструкција како сеопфатна задача и континуиран процес. Новиот концепт на одговорност за заштита е начин за заобиколување и избегнување на законските ограничувања вградени во контроверзната доктрина на хуманитарна интервенција.

Литература

- Evans, G. Sahnoun, M. (2006). "The Responsibility to Protect: Revisiting Humanitarian Intervention." *Foreign Affairs*. 24.10.2006. <http://www.foreignaffairs.com/articles/58437/gareth-evans-and-mohamed-sahnoun/the-responsibility-to-protect> (visited 20.04.2014)
- Фарел, Т. (2009). „Хуманитарна интервенција и мировни операции“. In *Стратегија во современиот свет*. Скопје: НАМПИРЕС, 313-332.
- Harhoff, F. (2011) "Unauthorised Humanitarian Intervention: Armed Violence in the Name of Humanity?“, in *Nordic Journal of International Law*. Vol. 60.
- Jennings, R. Watts, A. (eds.) (1992) "Peace". In *Oppenheim's International Law*. 9th Vol. I. Oxford: University Press.
- Marjanovic, M. "Is humanitarian war the exception?." *Mises daily*. Monday, april, 04.2011. <http://mises.org/daily/5160/Is-Humanitarian-War-the-Exception> (visited 15.05.2014)
- Military and Paramilitary Activities Ca ICJ Reports 1986*, para. 205. <http://www.ilsa.org/jessup/jessup08/basicmats/icjnicaragua.pdf> (visited 20.05. 2014)
- Митревска, М. (2010). *Превентивна дипломатија и мировни операции*. Скопје: Филозофски факултет-Скопје.
- Scheffer, David . (1992). "Towards a Modern Doctrine of Humanitarian Intervention." In: *University of Toledo Law Review*. Vol 23, 253-274.
- United Nations Charter*. <http://www.un.org/en/documents/charter/> (visited 30.04.2014).

LEGAL ASPECTS OF HUMANITARIAN INTERVENTION**Abstract**

There is a question raised of whether the forced humanitarian intervention is to be justified in contrast to clear contradiction in the classical law of interstate relations. The classic approach puts emphasis on the principle of sovereignty, even in case when the state becomes enforcer of human rights abuses against its own citizens, or when the state decays with a civil war, crisis or civil unrest. In this paper the author explores the security debate over the implementation of il/legal intervention driven by the imperative of responsibility to protect. The author argues that humanitarian intervention despite ambiguities and controversies about its application, has slowly led to the concept of responsibility to protect vulnerable populations. This approach is based on the priority of human security in relation to the national security and the importance of protection of civilians as persistent disagreement between state sovereignty and intervention. After the end of the Cold War, the international community has found assets and willingness to do something about the collapsed and the failed states. Until that time, if humanitarian interventions were rare and were considered illegal, suddenly the United Nations started organizing and sponsoring a number of peacekeeping operations. It is a matter of transition from traditional peacekeeping to more ambitious peace-making operations. Hence, the issue of balance between the existing consent for peacekeeping operations on one hand and the readiness to use force against those who break the peace agreements and oppose humanitarian missions on the other hand, was raised. There are divided views of the protagonists and the opponents of intervention and humanitarian missions. The views are divided by the political dilemma of desire for something to be done, despite the risk of mission failure. Analysis of the politics behind humanitarian interventions must take into account the public opinion and the politics of the Security Council of the UN. Legality aside, a significant problem still remains in the implementation of humanitarian operations, particularly in terms of funding the UN, despite the general view that there is optimism in the international community for humanitarian peacekeeping activities.

Key words: HUMANITARIAN INTERVENTION, DICHOTOMY, PROTECTION OF CIVILIANS, HUMANITARIAN LAW, UN

Introduction

The world witnessed a radical change in the area of security after the Cold War and changes in bipolarity between the two great opposing forces. Since then, the inter-

national community has faced the possibility of resolution of the security issues for which previously there was no political will, nor legitimacy. The current state has seen an increased number of internal conflicts in which the civilian population is the victim. This geopolitical situation is followed by the development of awareness of doing something more about the principle of humanity - consciousness about human rights and human rights standards that have become subject of international concern. So, the issue is what should international community do if these rights are violated?! Which means are available to the international community in alleviating these cruel situations?! Hence, human rights raise legitimate expectation that the international community should act to protect vulnerable population when that population becomes a victim of abuse of human rights by its own government, or when the state is unable or unwilling to protect its own citizens. The UN Charter prohibits the use of force in interstate relations, except in situations where the use of force is authorized by the Security Council of the UN over certain threat to the peace, breach of the peace or act of aggression. Under authority of Chapter 7, the possibility of humanitarian intervention is often used by states, in order to justify a military intervention in the absence of authorization by the UN Security Council.

Humanitarian intervention is an activity that occurred after the Cold War in which period it was a real rarity. The Cold War has dictated international politics. Major powers trying to prevail over each other have significantly strained in stacking of mass forces. Such forces were involved in conflicts in the Third World, in order to protect the interests of their members- clients - or to foil the interests of their opponents. This type of intervention has only worsened the existing conflicts. As another reason, it can be mentioned that there was not enough public pressure for major powers to do something that would have stopped the conflict in the Third World. The world was forced to observe such conflicts and countries in which conflicts have fought as part of a larger battle between the East and the West. Moreover, in these conflicts massive human rights were sacrificed in favour of national security. The block division of the world has prevented international cooperation in suppression of conflicts in the Third World and/or certain states were being punished because of its blockade of the UN Security Council. Legality of forced military intervention in humanitarian crisis has been associated with the approval of the Security Council through a special resolution. The principle of decision-making is such that any member of the permanent five can veto UNSC resolutions. This structure and the division of permanent 5 Member States resulted in a total of 279 vetoes during the Cold War (Фарел, 2009, 314).

The end of the Cold War has radically increased the number and scope of military interventions undertaken by the UN forces. This situation is known as the *new interventionism*. Along with it, the budget for UN peacekeeping missions was significantly increased. As part of these financial arrangements, opportunities for humanitarian interventions have also been created. Such opportunities among other things, were due to the growing cooperation in the Security Council of the UN, associated with the dissolution of the military force of the Cold War and its focus towards peacekeeping operations. In particular, initiatives for humanitarian interventions occurred through public pres-

sure on Western governments of doing something in terms of the suffering of civilians in unstable and dilapidated states.

The protection of human rights becomes a shared responsibility of the state and the international community. Under international law, the state is primarily responsible for protecting the individuals within its territory and the responsibility of the international community to prevent or punish the violators of human rights comes to the fore only when the state's responsibility is suppressed.

At the essence of concerns about the legality of humanitarian interventions is the issue of balancing the most constructive way the strained relations between a) the norm of non-intervention and consecutive non-use of force and b) international prevention of mass and systematic violation of human rights.¹ From hence comes the need of clarifying certain moral and political aspects related to humanitarian interventions.

1. General view of interventions: interventions dichotomy

In the context of il/legality of interventions, discussing the types of interventions, the issue of asymmetry of military (over)power of the West arises, in accordance with the unpredictable situations and goals. In this respect, there is a difference between *imposing rules* where all states must apply the rules of a stable, civilized and righteous international society; and *support of stability* where enforcing order in an unstable part of the world is necessary. In the latter case, collaboration with local political forces is necessary to reconcile their relations and to create the conditions for constructive activity, so that operations must be conducted in accordance with the parties concerned. Thus, operations for traditional peacekeeping are usually possible after the establishment of a ceasefire. Contrary to this, the first type operations (of imposing rules) could lead to violations of certain international norms in order of using force or using threat of its use in correction of some "injustice". The imposition of rules can occur in two basic forms: first, a deterrence from armed attack or abrogation of any progress that is made in the operation of aggression; and second, the imposition of norms to benefit victims where there is a case of threat to minorities and to human rights by repressive regimes.

But despite perceived difference of the two modes of power application expressed through military interventions, past experience shows that the two methods are closely related, though not mutually conditioned because of the one-way link. That means that it is difficult to impose rules without support of stability, or in other words it is not so easy for the intervention force to pull out itself from the effects of the intervention. The interference from outside regardless of whether the goal is the imposition of rules on running conflict, or reduction of suffering and help of one of the parties, it will always affect the balance of power. After the end of intervention the local factors become dominant players again. Intervention of rules imposition becomes part of a wider process where the role of power ranges from compulsion up to creation of political support.

¹ See Article 42, which authorizes the Security Council of the UN to use force in maintaining or restoring international peace and security.

2. Justification of humanitarian intervention

2.1 Non-interference in internal matters

The principle of non-interference in internal matters is a long-lasting and fundamental principle of the international customary law. It derives from the every state right of sovereignty, territorial integrity and political independence and is actually the basic principle of international law. The customary principle of non-interference refers to interstate relations. As for intervention by UN bodies, partly similar principle is laid down in Article 2 (7) of the UN Charter, as a fundamental principle of the organization. According to this article “nothing contained in the present Charter shall authorize the United Nations to intervene in matters which are essentially within the domestic jurisdiction of any state or shall require the Members to submit such matters to settlement under the present Charter; but this principle shall not prejudice the application of enforcement measures under Chapter VI.” (United Nations Charter, Art 2(7)).

Under the customary principle of non-intervention, intervention means violent, dictatorial or another coercive interfering with the goal to deprive the state subject of intervention of control over certain matters. (Jennings and Watts, 1992, 430). All other forms of interference in the internal affairs of another state do not constitute intervention in a legal sense. The threat or use of force is a classical form of intervention - whether military action is direct or indirect form of support of subversion or terrorist activities in another country. Nevertheless, even economic sanctions and political measures could be considered intervention if they have a forced effect.

However, many forms of interference in the internal matters of another state do not constitute intervention and are legal although they concern matters of domestic jurisdiction. Criticism, diplomatic and economic sanctions cannot be considered intervention because of no direct compelled effect, although applied to achieve pressure in the targeted state. States can provide urgent humanitarian assistance to the civilian population without the consent of their government. According to the International Court of Justice, such help is not contrary to the ban on intervention, if it is in the context of the International Red Cross goals and is delivered without discrimination to all in need. If urgent humanitarian assistance is provided by a non-governmental organization, it is also not considered as intervention, because only acts that are attributable to the state or government organizations may be considered a violation of the customary principle of non-intervention.

2.2. Defining of domestic jurisdiction of states

The determination of the domestic jurisdiction of states is of particular importance to the UN. Typically, most non-military sanctions taken by states are not considered as intervention. As to UN mechanisms, if the problem is essentially within the domestic jurisdiction of a certain state then UN has no right to interfere, unless as exception if the particular situation constitutes a threat to the peace in accordance with Chapter 7 of the UN Charter. Areas traditionally considered domestic jurisdiction include constitutional order, political, economic, social and cultural system. The International Court of Justice defends this view in paragraph 205 under which outlawed intervention is one

that tackles the issues where each state is allowed under the principle of sovereignty, to decide freely on the choice of the political, economic, social and cultural system and of foreign policy creation. (ICJ Reports 1986, paragraph 205).

However, neither notion of domestic jurisdiction is completely clear, because it depends on the development of international law. Member States may be subject to international obligations on any subject, so there is no area that would be exclusive domestic jurisdiction of the state. Even areas that are traditionally considered domestic jurisdiction of the state, may become the subject of legitimate concern to the international community through the development of international law that takes place since 1945, when it comes to human rights. Traditional condition for setting a specific area outside the exclusive domestic jurisdiction of the state is the existence of an international obligation. Hence, an area that is not subject to international law remains in the home jurisdiction of the state, while the area governed by the rules of international agreements to which the country participates cease to be under the exclusive jurisdiction of that State. Even if the state is not a participant in the specified contract, even than the subject does not belong to its home jurisdiction if that agreement codifies or has developed into a norm of customary international law.

3. Clarification of political and legal aspects of humanitarian interventions

The question of legality of humanitarian intervention remains as unresolved question in the field of foreign policy, especially after the NATO intervention in the Federal Republic of Yugoslavia in 1999, because it highlighted the gap between the principle of state sovereignty (which is the main pillar of the UN system and international law) and changing international norms of human rights. Also, it is a question that stirs the normative and empirical debates over the legality, the ethics for the use of military force in response to violations of human rights, about the conditions for the implementation of the intervention, about the identity of the subject of its implementation and the effects thereof.

Humanitarian intervention is aimed at two goals: providing emergency assistance and protection of fundamental human rights. When the notion of humanitarian intervention is commonly used, it is associated with forced military intervention in times of humanitarian crisis. Still, humanitarian intervention is not always in a military form, because it often includes emergency assistance in the form of money, medicaments, food and expertise, as well as promotion of human rights through diplomacy and sanctions. Military type of humanitarian intervention is only required in states that are trapped in an existing conflict that threatens humanitarian aid operations, or in countries where there is massive abuse of human rights. In this respect, the intervention forces with their actions are those needed to create a feeling of security in the fragile state and repression of a conflict.

Humanitarian intervention is defined as condition where military force is being used against a state, where the official declared aim of the military action is ending the violations of human rights that is caused by the state against which the intervention is targeted (Marjanovic, 2011). But this definition might be too narrow, because it ex-

cludes non-military forms of intervention, such as humanitarian assistance and international sanctions. In the broader view, humanitarian intervention should also include non-violent methods or intervention without the use of military force, in order to facilitate the mass suffering of the population within the borders of a sovereign state (Scheffer, 1992). In general, it is being understood as coercive action by countries that apply the use of armed force in another state without the consent of the government of the country in which those forces intervene, with or without the approval of the Security Council of the United Nations, in order to stop the brutal and massive violations of human rights or international humanitarian law. "It is intervention in the internal matters of a State to protect the safety and welfare of its citizens. Humanitarian intervention is not aggression against another state, neither humanitarian intervention is used to annex any part thereof. This intervention is permitted by Article 2, paragraph 4 of the Charter of the United Nations, in the case where coercive ability of the Security Council is impaired with veto by any of the major powers." (Mitrevska, 2010). From a legal perspective, the UN Charter in 1945 draws a clear line in the long discussion about the use of force and, consequently, the issue of humanitarian intervention. The basic rule of the international law on the prohibition of the threat, or use of force in international relations is set in Article 2 (4) of the UN Charter: "All states in their international relations shall refrain from the threat or use of force against the territorial integrity or political independence of any state, or in any other manner inconsistent with the purposes of the United Nations."

"Contemporary international law is currently unable to provide an answer to the question of whether or not unauthorised armed interventions for humanitarian purposes are unlawful" (Harhoff, 2001). That is because the recognition of the need to protect the basic human rights as an issue of international concern both as international humanitarian law as well as the law of human rights is enough to provide moral correctness and even moral obligation to intervene in a state of internal conflict, although it may be illegal without the approval of the Security Council of the UN. The adverse effects arising from the fact that regard interventionist power, military intervention becomes a kind of prestige, where interventional force must be able credibly to declare a military victory contribute to the process of rethinking about the legality and moral aspects of humanitarian intervention. Because it is almost impossible to repeal military action after the intervention has once taken place, there is no longer any incentive for the attacked party to correct its own behaviour which apparently is the reason for the intervention. Once the external force commence military action or irreversibly dedicate to it, it becomes important for that side to ensure public support and show the necessity of intervention. Hence, there is no real incentive to act in the direction of facilitating human rights violations, but on the contrary, it is in their favour to create them. The Interventionist power would not hesitate if it is necessary to perform specific crimes if it considers that it would make the goals of its intervention become more acceptable. In this regard, in order to minimize the consequences that arise from the abuse of human rights which offender shall do, the interventionist side will try to achieve cooperation with the media, in order to control the flow of information and to calumniate the people of the group against which the intervention is performed, reducing the ability of public sympathy and compassion for the people who are victims of interventionist forces.

Hence, in the context of the dichotomy through the prism of the intervention that was outlined in the previous chapter, it has been debated on two perspectives: intervention optimism versus intervention pessimism. The intervention pessimism is the belief that it can be done little when it comes to prevention of a humanitarian disaster, unless there is consent and cooperation between the major stakeholders; that nothing can be achieved if the forces that bring out peace are rejecting the possibility of mutual agreement. Conversely, the intervention optimism is the belief that the international community can force restoration of the fallen state and to reform those states being ravaged by war; with operative success here depending on the ability of achievement agreement between the parties involved (Фарел 2009, 319). For example, the UN intervention optimism tempted to recklessly start ambitious operation aimed at disarming of Somalia and reconstruction of the Somali Government, while the intervention pessimism has prevented UN to undertake anything to stop the genocide in Rwanda. The failure of the international community in Rwanda was partly credited to the lack of political will in the Security Council of the UN, especially the five permanent members, after which the striking consequences suffered population of that country. This was due to the existence of different views on the justification for humanitarian intervention then, while at the same time the concept of proportionality of response was also poorly defined.

References

- Evans, G. Sahnoun, M. (2006). "The Responsibility to Protect: Revisiting Humanitarian Intervention." *Foreign Affairs*. 24.10.2006. <http://www.foreignaffairs.com/articles/58437/gareth-evans-and-mohamed-sahnoun/the-responsibility-to-protect> (visited 20.04.2014)
- Фарел, Т. (2009). „Хуманитарна интервенција и мировни операции“. In *Стратегија во современиот свет*. Скопје: НАМПРЕС, 313-332.
- Harhoff, F. (2011) "Unauthorised Humanitarian Intervention: Armed Violence in the Name of Humanity?“, in *Nordic Journal of International Law*. Vol. 60.
- Jennings, R. Watts, A. (eds.) (1992) "Peace". In *Oppenheim's International Law*. 9th Vol. I. Oxford: University Press.
- Marjanovic, M. "Is humanitarian war the exception?." *Mises daily*. Monday, april, 04.2011. <http://mises.org/daily/5160/Is-Humanitarian-War-the-Exception> (visited 15.05.2014)
- Military and Paramilitary Activities Ca ICJ Reports 1986*, para. 205. <http://www.ilsa.org/jessup/jessup08/basicmats/icjnicaragua.pdf> (visited 20.05.2014)
- Митревска, М. (2010). *Превентивна дипломатија и мировни операции*. Скопје: Филозофски факултет-Скопје.
- Scheffer, David . (1992). "Towards a Modern Doctrine of Humanitarian Intervention." In: *University of Toledo Law Review*. Vol 23, 253-274.
- United Nations Charter*. <http://www.un.org/en/documents/charter/> (visited 30.04.2014).